

1.2 Zdroje informací – typy šetření a jejich základní charakteristika

Zjištění prezentovaná v této tematické zprávě jsou založena na informacích několika vzájemně se doplňujících typů šetření. Primárním zdrojem informací byly hospitace realizované Českou školní inspekcí v hodinách cizích jazyků v rámci tzv. komplexní³ a tematické prezenční inspekční činnosti.

Komplexní inspekční činnost, která probíhá na základních a středních školách v šestiletém cyklu, se věnuje komplexnímu hodnocení různých oblastí fungování školy a vedle řady dalších cílů se zaměřuje také na komplexní hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle příslušných ŠVP a napříč vyučovanými vzdělávacími obory. Pro účely této tematické zprávy byly z komplexní inspekční činnosti využity informace z hospitací v hodinách cizích jazyků, specificky pak informace z hospitačních záznamů týkající se personálního zajištění výuky, organizace a průběhu výuky, využití metod a forem výuky, využití podpůrných opatření a dalších oblastí. Struktura hodnocených hodin podle vyučovaného cizího jazyka byla následující:

- Na 1. stupni základních škol připadalo na hodiny anglického jazyka 98 % navštívených hodin, na hodiny ostatních cizích jazyků 2 % hodin.
- Na 2. stupni základních škol připadalo na hodiny anglického jazyka 61 % navštívených hodin, na hodiny německého jazyka 29 % navštívených hodin a na hodiny ostatních cizích jazyků 10 % hodin.
- Na středních školách připadalo na hodiny anglického jazyka 69 % navštívených hodin, na hodiny německého jazyka 21 % navštívených hodin a na hodiny ostatních cizích jazyků 10 % hodin.

Tematická inspekční činnost, která byla realizována pouze na 1. stupni základních škol, se na rozdíl od komplexní inspekční činnosti zaměřila pouze na vybraná témata přímo související s jazykovou gramotností žáků, přičemž využity byly dva nástroje sběru informací. Prvním nástrojem sběru informací byly hospitace v hodinách cizího jazyka, a to téměř výhradně v hodinách anglického jazyka, které vedle základních informací o personálním a materiálním zabezpečení vyučovací hodiny poskytly informace o kvalitativní úrovni vybraných indikátorů vztahujících se k průběhu hodiny. Druhým nástrojem sběru informací pak byly dotazníky určené pro ředitele škol a učitele cizích jazyků, které dále prohlubovaly zjištění o personálním a materiálním zajištění výuky, obecných znacích výuky, používaných vzdělávacích strategiích, strategiích interního a externího hodnocení žáků a školy a další.

Dosažená úroveň jazykové gramotnosti žáků 1. stupně základních škol byla hodnocena výběrovým zjišťováním s využitím testu anglického jazyka, přičemž zjišťování bylo realizováno prostřednictvím inspekčního systému elektronického testování InspIS SET. Konkrétně se výběrového zjišťování účastnili žáci 4. ročníku vybraného vzorku základních škol. Podoba šetření rovněž umožnila hodnotit dosaženou úroveň jazykové gramotnosti žáků ve vztahu k vybraným charakteristikám žáků a jejich škol (např. pohlaví žáka, velikost školy, kraj umístění školy a další). Doplňující informace (např. oblíbenost školy a anglického jazyka, charakteristiky průběhu výuky, spokojenost učitele s dovednostmi žáků) poskytlo elektronické dotazování žáků, kteří se účastnili výběrového zjišťování dosažené úrovně jazykové gramotnosti, a elektronické dotazování učitelů cizího jazyka škol zařazených do výběrového zjišťování.

³ Do hodnocení nebyla zahrnuta komplexní prezenční inspekční činnost ve třídách zřizovaných výhradně pro žáky se SVP (viz § 16 školského zákona).